

Asia: VN/6162/2026

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi alueidenkäytöstä

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan väliotsikkojen mukaisesti.

Kommenttinne 1 §:stä, Maakuntakaavan kaavaselostus

Savukosken kunta pitää ehdotettuja maakuntakaavan kaavaselostusta koskevia vaatimuksia pääosin perusteltuina. Kaavaselostuksen tulee antaa riittävät tiedot kaavan vaikutuksista ja valmistelun perusteista sekä tukea päätöksenteon avoimuutta.

Savukosken kunta pitää hyvänä, että vaikutusten arviointia täsmennetään erityisesti saamelaisten oikeuksien osalta. Samalla kunta korostaa, että porotalouteen kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida kattavasti koko poronhoitoalueella eikä ainoastaan saamelaisten kotiseutualueella. Lisäksi maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida riittävästi myös matkailuun, luonnon monimuotoisuuteen, vesistöihin sekä kuntien elinvoimaan kohdistuvat yhteisvaikutukset.

Kommenttinne 2 §:stä, Yleiskaavan kaavaselostus

Savukosken kunta pitää yleiskaavan kaavaselostuksen sisältövaatimuksia pääosin tarkoituksenmukaisina.

Kaavaselostusta koskevien vaatimusten soveltamisessa tulee kuitenkin säilyttää suhteellisuusperiaate siten, että selvitysten laajuus määräytyy kaavan tarkoituksen ja vaikutusten merkittävyyden perusteella. Erityisesti pienissä kunnissa tulee välttää tarpeettoman raskaita selvityselvöitteitä silloin, kun kaavan vaikutukset ovat vähäisiä.

Kommenttinne 3 §:stä, Asemakaavan kaavaselostus

Savukosken kunta pitää asemakaavan kaavaselostusta koskevia säännöksiä pääosin perusteltuina.

Kaavaselostuksen tulee tukea laadukasta päätöksentekoa, mutta sen sisältövaatimusten ei tule lisätä hallinnollista taakkaa tarpeettomasti. Selvitysvelvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa asemakaavan laajuuteen ja vaikutuksiin.

Kommenttinne 4 §:stä, Kaavojen viranomaisneuvottelut

Savukosken kunta kannattaa sitä, että viranomaisneuvotteluista laaditaan muistio.

Viranomaisneuvottelujen tarkoituksena tulee olla viranomaisten yhteistyön ja tiedonkulun edistäminen. Neuvottelu ei saa muodostua menettelyksi, jossa valtion viranomainen tosiasiallisesti ohjaa kunnan kaavoitusratkaisua tai kaventaa kunnan harkintavaltaa.

Muistioon tulee voida kirjata myös mahdolliset eriävät näkemykset kunnan ja muiden viranomaisten välillä. Viranomaisneuvottelussa esitetyt kannanotot eivät saa muodostua kuntaa oikeudellisesti sitoviksi muutoin kuin laissa nimenomaisesti säädetyllä tavalla.

Kommenttinne 5 §:stä, Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä kaavan aloitusvaiheen vuorovaikutus

Savukosken kunta pitää menettelyjen yhteensovittamista lähtökohtaisesti kannatettavana silloin, kun se vähentää päällekkäistä työtä.

Yhteismenettely ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että kaavoitusprosessin ohjaus siirtyy hankkeesta vastaavalle tai yhteysviranomaiselle. Kunnan tulee säilyttää toimivalta päättää kaavoituksen käynnistämisestä, tavoitteista ja etenemisestä.

Hankkeesta vastaavan tulee vastata ympäristövaikutusten arviointiin liittyvien selvitysten laatimisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Kunnalle ei tule siirtää hankkeesta vastaavalle kuuluvia tehtäviä eikä uusia rahoittamattomia velvoitteita.

Kommenttinne 6 §:stä, Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä kaavan valmisteluvaiheen vuorovaikutus

Savukosken kunta pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten arviointi ja kaavoitus voidaan tarvittaessa sovittaa yhteen.

Perustelumuistion mukaan YVA- ja kaavamenettelyn yhteensovittaminen on käytännössä ollut vähäisessä käytössä ja erilliset mutta yhteensovitettut menettelyt on usein koettu toimivammiksi. Tämän vuoksi yhteismenettelyn käyttämisen tulee perustua tapauskohtaiseen harkintaan eikä siitä tule muodostua ensisijaista menettelyä kaikissa hankkeissa.

Kommenttinne 7 §:stä, Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä tiedottaminen

Savukosken kunta pitää sähköistä tiedottamista perusteltuna.

Samalla tulee huolehtia siitä, että tiedottaminen tavoittaa myös ne henkilöt, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää sähköisiä palveluja. Erityisesti laajoilla ja harvaan asutuilla alueilla tiedottamisen tulee olla monikanavaista ja aidosti saavutettavaa.

Muita kommentteja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi alueidenkäytöstä

Savukosken kunta pitää tärkeänä, että asetuksen soveltaminen ei kavenna kuntien itsehallintoa eikä kunnille kuuluvaa kaavoitustoimivaltaa.

Vaikka asetusehdotus ei sellaisenaan muuta kaavoituksen toimivaltasuhteita, tulee asetuksen perusteluissa nykyistä selkeämmin todeta, että:

- kunnalla säilyy kaavoitustoimivalta ja lopullinen harkintavalta yleis- ja asemakaavoituksessa;
- hankkeesta vastaavan laatimat selvitykset ja ympäristövaikutusten arviointi tukevat kunnan päätöksentekoa, mutta eivät sido kuntaa kaavaratkaisun sisällön osalta;
- yhteysviranomaisen lausunnot eivät korvaa kunnan kaavoituksellista harkintaa.

Savukosken kunta korostaa, että kunnan kaavoitustoimivalta on keskeinen osa kunnallista itsehallintoa. Alueidenkäyttölainsäädännön tavoitteena ei saa olla menettelyjen sujuvoittaminen tavalla, joka käytännössä kaventaa kunnan mahdollisuuksia käyttää sille kuuluvaa harkintavaltaa tai lisää painetta hyväksyä yksittäisiä hankkeita vastoin kunnan maankäytöllisiä tavoitteita. Kunnalla tulee säilyä tosiasiallinen mahdollisuus arvioida jokainen hanke alueensa kokonaisedun näkökulmasta sekä päättää kaavoituksen käynnistämisestä, jatkamisesta ja hyväksyttävästä kaavaratkaisusta.

Savukosken kaltaisessa harvaan asutussa kunnassa alueidenkäytössä on sovittava yhteen muun muassa kaivostoiminnan, porotalouden, matkailun, luonnonsuojelun, metsätalouden, virkistyskäytön ja vakituisen asumisen tarpeet. Näiden yhteensovittaminen kuuluu kunnalle, eikä tätä harkintavaltaa tule asetuksella tai sen soveltamiskäytännöllä kaventaa.

Lisäksi Savukosken kunta kiinnittää huomiota siihen, että pienissä kunnissa ei välttämättä ole omaa kaavoittajaa tai ympäristöasiantuntijaa, vaan asiantuntijapalvelut hankitaan usein ostopalveluina. Asetuksen soveltamisesta ei saa aiheutua kunnille uusia rahoittamattomia tehtäviä tai kohtuutonta hallinnollista lisätaakkaa.

Kommenttinne luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta

Savukosken kunnalla ei ole huomautettavaa maankäyttö- ja rakennusasetuksen eräiden säännösten kumoamiseen sinänsä.

Kunta korostaa kuitenkin, että kumottavien säännösten sisältö tulee korvata uuden alueidenkäyttölain ja sen nojalla annettavan asetuksen sääntelyllä siten, ettei kuntien toimivalta, osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt tai oikeusturva heikkene muutoksen seurauksena. Erityisen tärkeää on varmistaa, että kunnalle kuuluva kaavoitustoimivalta säilyy myös uuden sääntelykokonaisuuden voimaantulon jälkeen.

Rentola Joonas
Savukosken kunta